11/26

మోహనగాంధ్ర కథలు

౫

[illegible] శ్రీధరులు గీసిరి

శ్రీమతి—శ్రీమతి ఇంకా [illegible] ! [illegible] పోలీసులకు పూర్తి అయినది. ఇంకా [illegible] విన్నకోగానిన్నకొనివిధాలనిలిపివేసినారా? లేచి యిందు [illegible] వింతేమంటి ఉన్నపక్షమున నెలకో యవలయును. మీరు పెద్దలును, మాకు మార్గమును అనుసరించి మిమ్మును కెట్టుమని కోరుచు పాలుపడుచే. అయినను మొదటను మనము నిర్ణయించుకొని యున్నామనుకొని కెట్టులయినను నా చేతిమనుచు కెప్పెంపక తిప్పకున్నవి. కావున మనము పనిని వర్ణించి మంచి బిందు లేర్పరచి కెలిపి మమ్ములను పృథగ్భూతులనగా [illegible] మమ్ములను వాన్నాము.

[illegible]—[illegible] అనిపించుచున్నది. [illegible] మన్నారు. [illegible] అనిపించుచున్నది. [illegible] మీరు [illegible] మీ [illegible] మీ [illegible] మీ

వంకాయకూడు లేకుండ, ఆకాలమృత్యువుతోలాగ పడి పోయినారు. కావున స్త్రీలకయిన జాతులయందు నడ్డుగుడి దొట్టలలయిను దిమ్మురివంటివి కలవారే పట్టుగుడు అని పెద్దలనుకొనుచున్నారు. గనుక జాతులెక్కువ స్వతంత్రులయి వారిలోనికి మిత్రులమ్మిన మిత్రుడాలు ఇంకా జాతులు వేరే స్త్రీలు, పురుషులు కలవారు. ఇంకను మిమ్మల్ని—పంచుకుంటే యయిన పోగడ్తలు యెక్కువ ఉండుటగా దాని నేల నలవాలి అని కాబట్టలేము! దానికి బదులుగా కలిగించినారు. అతిశయే విరుగుడు. దీనివల్లట్టి ఆలోచించుగా వాళ్లకు పుట్టినవెంటనే స్త్రీలతో మాట లాడివట్టవు, స్త్రీలతో పెట్టి కేవలమునకు, జాలాయిగుట్టలును స్త్రీలు మనవున్నది గాదా? కాబట్టి, మీకుమారుడుకు పుట్టగానే మాట లాడుటలోను, పడిచి పెట్టేపాటులలోను పనికేమీ లేదయుండును?

భాం—ఇంకొను చిన్నవింతెలుగ్గుట [illegible] నిన్నటి వినుడు. వాటు చిన్నస్త్రీ గొడవకుఱుంచకిక, మాని కేవలంబులను ఇవ్వ అందురు. అని నాయనలి నన్నే హితోపదేశయుచేరును నాకొకవిధ్య ఉపదేశించిన, తత్వ్యాత్మప్రభావములను నేను దేవలనుగాని, నాకు లనుగాని యిష్టమయినవారిని ఆశ్రయించి దగ్గరుకొనుచుండెడివారు. ఒక్కప్పు నాచిన్నవలన సూర్యుని దర్శించుటకొని వారితో యభిష్టమగా శ్రోనించిరి. ఇది నిజమని ఒప్పుకొందురా? అట్లైన నేను సూర్యుడు మాగనమనులన కాలిపోనుండ కెట్లుబ్రతికి యుండగలిగితిని.

కంచికుడు—అదేయమ్మా! అట్లనుచునున్నాను కనుక నొకపుడు కుంతీదేవి సూర్యుని మంత్రములచే తన్ను రప్పించుకొన్నది. కాదా? ఆదివలన పంగారు కుమారుడవిచిపని గాదా? ఆమె కాకపోతేనేగదు పరిపాలకొందుచుండుచుండ కన్నదిగానుటయమ్మా! అట్లే మీకును కాలిపోలేదు. ఇం దాశ్చర్యమును గాని, అపచారమునాగాని యేమున్నది? పరిహరా, మీరు చెప్పలవిధే!

భటుడు—ఏమి ఆలాగు శాంచరపడుచున్నావు. నాయనా! చెప్పలవిన మన్యుమయిన పంగరు అన్ని యును యుండకేనన్నవి. పాపాగాముగా [illegible] కేవలంకాలకి అమిన్న [illegible] స్త్రీలయిగా అనిచెప్పి [illegible] పుట్టినవారు కనిన్నమ్మ? అన్నప్పుడు అనుచుగా [illegible] ఎన్నడియినా చంద్రిగాలుగా? కంకుమ్మ [illegible] పరిచయ ప్రయత్నిస్తుచుడు. లేకా అందుకు పెట్టిన స్త్రీ యంత్రకారకు ప్రయత్నిచ్చ [illegible]

పంచాపాండవులు—ఓస్! ఇదియా సంగతి కూడ? దీనికిగాను తేలిపోవుచున్నది ప్రయత్నమ్మా! ఒకప్పుడు యుధిష్ఠిరుడు పాండవులు భార్యలు అనువది హోమము చేయునిమిత్త మన్నిచేత [illegible] పక్క పక్కనే, మంచిమాటలుగలవారు, తమ వారుగా ఏలుచిగాన కనుపడుచుగానే అన్నిచోటా మోహించి కామవికారములను పాడ అనుచుగల పాండవులారు ఉలియపోయినవి. అన్నిటాంత్రమును పిచ్చి పిచ్చిచేష్టలు చేయుచుండ ఏమి చపుడు, పోయిమనుచేయుటకై కెళ్లరాలేదు? అని భార్యతోడ అనాయము [illegible] పరిహరించి యయుండెను అన్నశాలలోనికి పోవాలాన్న భక్తరాగగిని భయపడినది. వెంటనే అగ్నిని జలప్రయోగముగానే కప్పకుమన్నది. అయినను ఆపనగతి పాండవులుచేలేదు. శిక్షలుంగియు, శిక్షలకు క్రమముగా మందుట యయుచు ఇది యేమో అపరాధము చేసియు నిశ్చయించుకొన్నాడు. కాని ఫలాలాశ్చర్య మాత్రము పోట్టుకోగలుగుచుపోయినారు. అట్లే పోవద్దన చెప్పలనికిచ్చినది. అయితే భార్య మాటను కరిచినది. అట్టిస్థితిలో వారి కోలుపడినది గాని పనకు పోయినారు. అట్లు పట్టు పట్టలేదు శిక్షగానే ఏమంటే! యమధర్మరాజులాగాను యుద్ధగుణ కుకలుగుగా నన్నవి? అని చేసుకోకుండగా అడిగినారు. అందులకు యమధర్మరాజు [illegible]

[illegible] భార్యను బయటికి తీసినారు. [illegible] [illegible] అప్పుడు నాచిన్నవన్ను స్మరించి నాపిలవన ఇంద్రుడు [illegible] వచ్చిన 'నలనో' మహాప్రభుగా ఇంద్రుడగ [illegible] నాకు? ఆనాటికంటగ కలదులోనా? [illegible] నేను మీ ప్రశ్నకు [illegible] పిల్లలాగాకి అడ్డిస్తగ. ఇంగ చిన్నకిలు చెప్పుడు! ఆ ఏమనుకున్నమయ్యా? కేవలప్రాణాలు [illegible] ఆదుర్యమున నా కాయిబ్రహ్మదేవుడు [illegible] కాలుగుట పుట్టినారు. ఈ విమయగుణ [illegible] మిమ్మలను కే పనుగలవన అంకేమేనుగా, నన్నే, నా [illegible] రుద్రుడింపక; కేవలం బిడ్డకుమన్నది. కనుక నే నిర్గుణ మంత్రంచి పిలిచినాను గాని, అతిచిన్నపిల్లల్ల మాటి మంచివుండు అన్నదేమన్న కంటలును కాడి లక్షపెట్టు నాపాంగుల్యేమ చెల్లుకోలించి వారాకు తీరిచినాడంటే చెప్పవలన్నమ్మ! అటువంటి అటువంటి కేవలాత్రీలు నలవాటికి నాపంతినామన్నస్త్రీ యేమంటి కాలుగా కనుపట్టినవంటే!

శంకరుడు—అన్నగారు! మీరు రామాయణము, భాగవతము పలుపాగులు చదివియుండుగదా! ఇటువంటి పంచేపాలులు మీ తల్లి [illegible] నుండుమన్నవి? ఆశ్చర్యం నాకు [illegible] రామాయణ భాగవతములనుండి ఉదాహరణముల కెత్తి నుంచి విమర్శించినాయలను తీర్చవలను. ఒకప్పుడు కేకయ ప్రదేశ గోధనములపిశాచ్యాన్ అయిన ఆహల్యను కామించి పంపిష్టుపడి, యెట్టులయిన నేమి? తుష్టుకునకు తివట్టు నల సంకేర్పుకొన్నాడు. ఆదంగతి దానికి స్త్రీత్వ తెలిసినది. ఆయన వారిని [illegible] పంచినాడు. దానివలన ఇంద్రుడు మూర్ఛగనవాడు దెయిపోయినాడు. స్వర్గము నవుపాపులను కిట్టపడి పాపము! అప్పటివనమలలోనికి రుమ కాలము గడపుకొనుచున్నాడు. వానిని చూచు [illegible] లకు కామమున మిక్కిలుగయిపోవుచుండెను. వారందు లకు శాపములు పాపము! వానికి కట్టపెట్ట మొదలు పెట్టినారు గోరుచుట్టువలనకే రుణభవిచుచుండగా దానివిరాదను కోకట్టిపోటుపడ లిలిచినారో ఆకథ చెప్పవలసిన దేమున్నది? కిట్టనే స్వర్గమునకు పోలేక నన్నారు. వనములో శిష్యులోటిదేయు కుచేట్టలకు తాను

[illegible]

చేయుచున్నారు. ఇంతేకాక, ఏకాన్యోన్యకుమారిచేతనుగ్రుడుగ్రుడు కనకనాయకుడు కారా? మీ ఉన్నట్టినిమాటి శూన్యత్వ వాక్యాన్యాలను చెప్పుటగా, అప్పుడు మీయభ్యాలు ఏవి చెలువుగా కొనుటకు పాలనులమారుగా బతి కలిగినవారా? నాన్నాను. వారిమంచిలో నాకనుగుణేచేయ కనుకలచి యిం ప్రమాణమాత్రభోగత్వ్యకుమారుడుగా పూర్వపాపిష్టగా నే స్వర్గమందు కూర్చున్నాను. మీ బలుచాలా? రంభనాకి-మలోత్తమ్మ గాయిత్రులుకే సంతి కోరగా నాకాళ్లో కూడాలను చేసినారు. అంగంలల నా పెద్ద మహాప్రతాపశాలియును, మహామన్మథుడగుచు అను అన్నుమందు పుట్టినాను. ఇంద్రుడు కన్యనలను కిరిచి పెట్టి, మనుష్యస్త్రీ లయిన-అమాల్యతోను సంతోషోగ్ర శ్రీగోంచిపుడు మీతోమాత్ర కేల శ్రీగోపరుచు? మీరుయాత్రకు వారికంటె తిమ్క-గుణపలాణ్యాలు గలవారు కనుగా? ఇంతేస్థాపవద్దాలోనే యింపెన కక్కుగా ఉన్నారే! పనుమిరకముగా మీ రన్న స్థితి చక్కగా ఉండెడివారో కదా! మాయాపాపపుణ్యాలను మీ-ఆహా-పలాణ్యాలును మాయనృత్యము లేక పోయినది! సకిసుపుండేమము లన్నియు దీటవని గదా! ఇంగ్ర మ్రమింతెను-గాని ముందుసంగతి కమి-ఆలోచించ!

ఖండ—నాయనలారా! నీల ఈయన శ్రీంగర పడుచున్నారు! అప్పుడే పరిగా? నేను చెప్పలసిన వింతసంగతులు చెప్పనేలేదు. ఇవి వాని కథాప్రాధాన్యాయులు. సరిగాని, మీ కవిరకయినను నా కేమి గాని, నా-అత్తగారి గాని, నాగోత్రము గాని, నాగాయంతరి త్రిను గాని, నాపుట్టుపూర్వోత్తరములుగాని తెలియునా లేదా? ముం దాపంగతి చెప్పండి.

మూల—ఏమమ్మా! ఇలా గడుచున్నారు? నాలో మీ యూరిద్వమ యములు ఎఱుంగనివా లేవు యన్నారమ్మా? అమ్మా, పాలిళ్ళుత్రనగరములో నాపు మ్మచేయుచుండెకి గౌతమగోత్రోద్భవుడుయిం నాగ శర్మ అను బ్రాహ్మణునకు భార్యగ అయిన నాగశ్రీ అను పాలిపుగర్భవాసమునుండి పుట్టినకుమారికలారా! మీ కేమి ఖండమగ అని జగ త్తంతేయుగ కెలుంగుచు, అపలు మాయసయితేయు మీ కెట్టిగెనన్ని మాయలు-మన్మథులు కెలుంగగను. సరియా, సరిగా కెప్పియున్నానా?

ఖండ—అయ్యా! మాలకేవ[illegible] కి కనుగొనుటకున్నారు గాని, అక్క పట్టిన[illegible] అప్పట్టు మీరు పురుషులంటు కా! పు[illegible] ఖండలు. కాని నేనప్పట్టు కేవ కాను. వారి పురాతనకుటుంబమంతటి పూర్వము వారిమయను, అప్పట్టప్రాయంపకకి పూ[illegible] కాస్తుగా నే మాలమ్మ-యరగ[illegible] టి బ్రాహ్మణ్యుల్యసంపత్తులు-ఉన్నా[illegible] వంపటిపుణ్యత్యులంలనా? కే నా-[illegible] కనుగుంటూనుంగు. నా కేమి [illegible] యం రాజుసుందరమునందయమన నే [illegible] డెకిడి. నే నాకేవేయుండి కొలిబాల్ [illegible] రాజాంతేపుగుమలు నిపారిబ్బ అయమ[illegible] కురాలయు ఉండెడివారను. ఒకనాడు [illegible] నిమాంప్రకేతను మెచ్చియుండగొని [illegible] పుత్రిక నదీతీరమునకు పోయినాను. [illegible] లన్నియు లెప్పగా ఉండికి యెంపవ్రచినాను [illegible] పక్కనిపుంకియో పెద్దగుడిగాని నచ్చినపడి [illegible] నబ్బ లన్నియు నగిరిపోయినవి. పాపపు [illegible] చాలభయపడిపోయినాయ. నేను వాంజ్ర [illegible] బాడగాని "ఓకి! మీ కేలు భ యం ప [illegible] ఇదు మీత చ్చేపుచున్నదే గనుక పైవపు [illegible] గట్టి-ఉపద్రవము తిప్పకొంటినది. మీ రింయు [illegible] చిలితియపలదినపని లేదు. ఇంక మీవ [illegible] పని లేదు కావున మీయొట్టుమయినవారోతి [illegible] రాజుగారినలన వచ్చి-ఉపద్రవమును [illegible] కింయుకొనియుచున లేదు. మీ రింక వెందేగ [illegible] మో అని బాంధ్రకు ధైర్యము చెప్పి పంపిం [illegible] వోకిర్యగ్రంతుయ-పమను ధరించి రాజుగారి [illegible] సమముగా ఉనుచుండెని. అంతట త్లెగాతుం [illegible] మ వరల నే నిట్టూరోలిచిలనికొన్నాను. "[illegible] మలోనే ఉంటి కేమి తోలులాలీలు నిజముగా [illegible] అనుకొని చంపివేయుదమవను. నిష్కారణముగా [illegible] నలవివచ్చును" అని యాలోచించుకొని వెంట [illegible] రూపమును ధరించి ఒకానొక-ఆశ్రకృతకుమ [illegible] కొన్నాను. అనవల రాజుగారు మాయలుగా [illegible] కాలను కోటకు బట్టలు రాకపోవుటచేతను మా [illegible] [illegible] మనుంటలను పలుచినాను. "మరి [illegible] పుత్రు [illegible] యుయుడు. [illegible] యుయుడు, [illegible] మ వప్పు [illegible] ప్రకారం [illegible] గారితో [illegible] కుమారుడు [illegible] "మాట్లు [illegible] ప్రదుయుడు [illegible] తిరిగి నప్రకారమునకు [illegible] యుడి యొంద [illegible] వా [illegible] మాట్లాడుట. [illegible] ప్రదుయుడు మరల [illegible] రాలను [illegible] వాల్ద [illegible] కుమారయినదుపయు నిరంద [illegible] గా వాటిగుంచినాగు. ఆదిని పాలి [illegible] లంచలుమ కనుకమయ్యుప్పకు గురుగాన్నా [illegible] తరూపమును చిరిచి పుట్టినదాకాక [illegible] ఇంటికి గురుగాన్నాను. ఆలుగ్యాన్నను [illegible] పట్టలు మాయట్టి చెప్పుటకి నేటి-సిద్ధ [illegible]. కాని, అప్పట్ట [illegible] పుప [illegible] పుగ్రబంధనమను నక్క పట్టి తిరివేసి [illegible] అప్పట్ట నని కిరపమ పాపులలన త్రాతి [illegible] నాలుగులలన కుటుమ తిగగ [illegible]. అంగిమ బంగోల కొరకొలుంతోగ [illegible] మాలేంద్ర అని తీరి చిరి పెద్దపెద్ద త్రాన్లు [illegible] లోనే ఉన్నపట్టలు మాటట్టలుగాని సంగో [illegible] కంటికి చేరుకొన్నాడు. ఈదంగతి నిజ మగు [illegible] పద్రమాణముగా పడుచుగుగాన. పగ్గమని [illegible] పక్కమున పడినే. లేచకట్టుమ పోజన [illegible] మున ప్రయత్నిం[illegible]నదని.

[illegible]—ఆహా! మీ రన్నట్టు బుజువులు [illegible] మన అగ్లే ప్రయత్నిం[illegible]నను గాని, పురా [illegible] ఇట్టుగన్నది. అని మీకు సమ్మత మనుటో [illegible]దు. పంచేసుకుగనే చెప్పెదను. ఈశ్వరునిని [illegible] లాను యుగ మెంపు కమగొనుటకు పోయిన [illegible]వు తురుగు కమగొనదజాలుటేమి తిరిగితిరిగి [illegible] పు జడి పెంపుకొన్నారో మరో ఉపాయం [illegible] అదియును కాగ, పాపుగాలంతోతో పయి [illegible] పుయ్యకాలముగా పెట్టిన గదా! కనుక నీ ఆపు [illegible] నిశ్చితో [illegible] పెట్టి మంగలాపట్టుగను పట్టిన్న [illegible] ము [illegible] పట్టుకొని [illegible] [illegible] పుయ్యకాలమగుచు [illegible] ఇంగ్లిషు [illegible] పుగ్రబంధనమను నక్క పట్టి తిరివేసి [illegible] పుగ్రబంధనమను నక్క పట్టి తిరివేసి [illegible] పుగ్రబంధనమను నక్క పట్టి తిరివేసి [illegible] పుగ్రబంధనమను నక్క పట్టి తిరివేసి [illegible]

[illegible] లేకపోవడి. కార్యభారం పరిగా [illegible] వెళ్ళారు. నన్ను [illegible] ప్రక్కిట్టడమే. [illegible] కార్యక్రమము [illegible] నరులు [illegible] పాండవులు [illegible] నీ నిజ [illegible] నీ [illegible] నీ [illegible] నీ

[illegible]

గాజుల సెట్టి

ముసుమాఱుక్కం నరసింహారావు గారు (పూర్వపత్రికనుండి)

ఆమె

ధి
ల్పురోయము నలాటము కిన్నగాను
పచ్చగాజులు నా కేమి పచ్చేమి
తేనెగాదు నేమ్మదు తెచ్చినావ?
మోజు పుట్టెను వకు గాజులకు.

ఆయన [తనలో]

మోజు పుట్టెన వరుసు గాజులకు!
ఒత్తరుగుగ తొలుపుటమీ నత్తముగను
గట్టిగా [illegible] గాజులకు
అభినమకుయుంగ మోయి ఈ యతినపుగా!

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] నిప్పు పత్రి పరిశ్చ్యానిస్తు[illegible]
[illegible] నిప్పు పుల్లలు పుట్టేవని. పరుతి కన్నుపు
కనుపటులే నిప్పుపుల్లలు; ఇంక గొన్నాన్నక్షకాపిల్లలు
తెలుగుగూడ కనుపడని క్షితిపదిచ్చునని యందలు చెప్ప
మన్నారు. ఇక వైద్యము చేసినను లాభము లేదనిమాను
చెప్పుచున్నారు. ఆ రోగపుట్టిన. ఈ గ్రద్దె పెద్దలు
నీ కొందులకు? ఆకిల్లు యిక పుట్టినిలు తిల్లనంద్రుల
ప్రాపుప బక్షియుండనలసినదే. కాన నీ కొక మంచి
సంబంధము కుదిర్చితిని. పిల్ల చక్కని దుగ్గ; మాను
గనిసను. దశమ నాకు వివాహముహూర్తము" ఇంట
కెక్కుమ్మి తండ్రి వద్దమండి జాలు వచ్చినది. పతి కీంచ
లేమో, చిన్న తనమో, పిత్రభయమో, ఏమైనేమి నర
సింహారావు నిజానిజములు పరికింప లేదు. యుక్తాయు
క్తలు యోచింపలేదు. గాంధర్వగుణులు పిరికింప
లేదు. తండ్రి కెప్పివేకక ఎచ్చినాడు: మరల నాలుగు
సంవలు యింట సమ్మతించినాడు; అయిదు దినములు
పల్లకిలోకెక్కి యూరేగినాడు. ఎప్పటిబలె చదువు
నకు వెళ్లిపోయినాడు.

క్రమముగా నరసింహారావు బి. ఏ., బి. యల్.
పరీక్ష నిచ్చినాడు; స్లీడనైనాడు; బిన్న భార్య కాపు
రమునకు చచ్చినది; తండ్రి రాలిపోయినాడు; తాను
స్వతంత్రుడైనాడు. ప్రజ్ఞలు స్లీడరని చేరుపాంతి
వేలకు చేలు గనము గడించినాడు. మేడలు కట్టినాడు;
భూములు కొనినాడు; బ్యాంకులు నింపినాడు; నలుగు
చేయించినాడు; మోటారుబండి కొనినాడు; ముగ్గురు

[illegible]
[illegible]
[illegible]

బూనిన పుణ్యులకు నిలమ నుయము సేయుచు; అగ్రా
హ్యాత్మతో మాయాస్థిత నిర్మాణ్రమము పరులకై
గ్రాహ్యార్థ నిష్ఠిత కెలుకు మగుట యుపకారమే కిల్ల!
అని బోధులను [illegible] మహ్యమును [illegible]
మలపరిత్యాగమును గ్రహించి, శాంత్యనుకూల ప్రదర
మవాన్నము. నాథా! నిరాయిం బయుక్తిగానాక్ష పక్షిగ
నింద వాకిమాన్య నాథిగానాక్ష కేవట్ట నా యుప
యశేమును బాధలా? నన్ను శోకిపానిమలతోనాలు
తలయుత్తుకొని తిరుగుట్లు చేయుదురా?"

తన పాదములపై పేనమునాగ బడుచున్న కన్నీ
బొప్పధారలతో జానకి తీవ్రముగా వేడుచున్నట్లు నర
సింహారావు గ్రహించెను. జానకి శోకాన్ని నరసింహరావు
హృదయమును కన్నవారె గుర్తించెను. ఇక నవ్వుచూ
డనుట కాతనికి శక్యమవలేదు.
అంత నాతనకు కనుల నీరు
గారుచుండ "జానకీ, శోకి మనుకుము.
ఇప్పు నిన్ను నా యింటికిఁ
దీసికొని వెళ్లెద" నని పలుకు
చుఁ జిరభిక్షుత్రిపాదాన్యగ్రహణచే
గృహింది చుర్యాత్మాశాక్షిపం
జరమునలె నున్న జానకిని లేన
పాదములపైనుండి కాంచుచేను
లబుట్టి లేపుచుండెను.

౨

జానకి పతి తుఁ డై
మోటారుబండికై [illegible]
నరసింహారావు [illegible] పనిమిదింట లుపుటకి గుం
టూరులోని న్యాయమున కేతెంచెను. మధ్యాహ్న
మున జానకిని, ప్రచరిన పరస్పర సంభాషణలోఁ
దాను బయసేసిన గృహము జానకి మేనమామగారిది
నరసింహారావు తెలిసికొని యాశ్చర్యజనుఁడెను. 'దైవ
ఘటన చిత్రమునకా!' అను కొనెను.

నరసింహారావు బండి దిగగనే తమకాకర్తలో
నీమేన లోపలికి నీసికొని పామ్మనిచెప్పి తాను కాళ్లుకి
పావలోనికి వచ్చెను. కారు శ్రీవేదాన జానకి లోప
లికి వెళ్లెను. నరసింహారావు చిన్న భార్యయగు సుందరి
యుపుడు కాళి త్రాగుచున్నది. నరసి
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

గులు పటుస్వరయువప్పనివి. నిలువఁబడుటకే యసమర్థురా
లై కేలుగుగులఁబడినది. సుందరి వైద్యశాస్త్రవిశారదురాలు
కనుక నిలువఁగలదు. "దక్షులకు జనకులన్న కొదువ లేదు
యనుట నిజము; కెమ్మనగా జానకి పుట్టినింటనుండుటకై "సుంద
రీ! ఏల కేకిలి పడకామము! ఘటి యనివలన కార్యమునకే
ఆపదకై నీవింత భయపడవలసి యుండుట కేరు." అనెను. వరసింహుని యుపకారాలవార్యములచే సుందరి
కొంతవ జడుపు దీరినది. కోపము కొద్దువడ్డ. కాన
శ్రద్ధ చెడు-దీర్యముగఁ జూచును, "ఏమి! నేను జడియు
టలవపని లేదా! పరుగులైనకొద్దిని కోరి భయము కి
పంరుటకేమి? అవును, మీకేమి భయము? పరకుంటి భార్యలు
కైన బోటింప సమర్థులు. ఇంట కలలుగుగాలో నమ్మ
నది చూచువారు గాని మగవారి కేమి!"

"ఎందుల కీయుపన్యాసము?"

"నాకోకాలాపములు మీ పరిహాస్యములూ
నున్నవా?"

"కాక యిసేమిగోలే!"

"అనిన మీరు గోపమనమ్మనుగాని మీరు చేసినపని
బాగుగ నున్నదా? కానిచో నాలనుగనలు పాఁజేయు
టలేదు. అంతేకాక కెక్కువ ఘోషణతో చూచుటు
మ్మలలో నూగించదలచినట్లా కేళుగా నేత్రభేదనము
గట్టించి యందుంగనలేదు. అంతియేకాక వ్యవహారమున
కని వెళ్లి యేనాడో విడనాడిన భార్యను మోటారు
బండికై కెక్కించి నాలుగుగ్రామాలకేంపుగు దీసికొన
వచ్చి గృహప్రవేశము చేయింపుదురా? మీయమ్మగారి
చూపుతోనే నలిగి చమ్మనుండు నైన చంతిపొరుగూడ
వచ్చి పెట్టితిరా?!"

"సుందరీ! వృథాసంకోపమవకు. ఆమెయూ
కిలేనో యిన్నిసాళ్లుగా దేనంగ్రాడిన స్త్రీమత్తిగాని
పెద్దమ్మగారు. ఈనాటంపర్తియందు నీకెట్టి యధికా
ము గలదో, ఆమెకుగూడ నట్టియధికారమే కలదు.
అధికారమనుటా యటుంచుము. ఆమెను చలిచ్చంద్రులు
మరణించిరి. తోడబుట్టినవారు లేరు. నాయనవారు లేక
యనాథయై యల్లాడుచున్నది. కాన కరకరము గలిగి
తీసికొనివచ్చితిని. పోనిమ్ము; నీకును ఆమెయను జాడ
గనిపించదు: నీవు కష్టపడ్డ ప్రత్యేకగృహ
దెనము."

"నాకు నిష్టత కాదు. నేను
నిమ్మ కాదనుటా నన్నారా?"

"ఏమి చెప్పితివి?"

"మీరుగారు, మీరుత్రిగారు, మా
రంపవనాయనుని కెట్టి, కాని ప్రధాన
యున్నవని తెలుపకైన. సంపవనివా
లేంద్రిగారు భార్యగ పరిపరియుంచుచున్న
నక్కడికో నాలుగుమాలగ కోనీనియనుచు
కింపరిక్కమ్మను తెలియుచున్న. తెలియుచు
పనుంటే కోపనీయ కొట్టుకోట నమ్మ
కుమ్మరిని యిట్టివనమాటు సంబంధమున
నా? ఈసుట్టు తెలిపికలకునాలు మా
దుఃఖంబెకో చూచువారామ నాను దలియు

"మాతండ్రిగారు యింటిమోపవ
నా? నేను వమ్మను."

"మీతండ్రిగారు వ్రాసిన యు
నాయనగారివద్ద నిష్టపడకని యున్నది. కా
జాడవన్నుము."

వరసింహారావు నిర్ణయిస్తుం పడియ
పనితండ్రిచే వెట్టిగురుగారిపుల చేయించెనో
ముగాఁ దలిచంద్రులచేత పంపపడుగా
తలపడఁగనే వరసింహారావు నిర్ణయించెను, నిరా
నధికముగాఁ గ్రుంగిపోయెను. కనాకోపనా
హుని పనమారుమిని బాలిని మాటమన్నవ్యక్తి
రింపుచుండెను. భి ర్దన్నవనవనము సుందరి కో
కలిగించెను. అతఁడు దీనిమయమున నిర్ణాపి య
పుడు దలియును. కాని జానకి పెళ్లాడిన దిట్టి
వాగ్రహ మామె కాతఁడైన కలిగిన జానకిన
డింపనీయరుండెను. కాన నామె కోప మతి
చేఁ కలిగిన దుఃఖముతోఁ గంటికడి య
"పరితాపపు సంగతులనుగార్చిన నింత
కాని మంచిచిన్న బాలా! నిలువుటం మీకిష్టు
దీసికొనివచ్చితిరి. ఇప్పుడు మీయమ్మయే న

[ము]

నీమెయు నామెయు
పుల్లుంగుతో గూడాఁపుడు.
కరిస్తూ నే యిట్టివైన
; లుగ్గనామె నామ
"అవునవును"అని సుందరి పెద్దగా
కొంటెగు బిరుగుతో
, వనము. ఆమె నిశ్శేష మీయు
కన్నారు. నీగ్రగ
గుచుంగు. అట్లు గాన్ధర్వము చేయించు
నాన్న తిరి. నీయింట నోకపుకుత్తెగా
కీమిచ్చునను?" అనెను.
నాయనాలను నమాయకులగు మిగాం
నీ నేను నమ్మను. పెబ్బరుకు జేకిన పని
నాన్నగారి పెట్టి, వాల్లకివలుల గడవన
కొలుగుదు. అట్టిదో భార్యయైన నూగు
రాఁడ కొంటిరే యాగ్రహము వచ్చి
నాకు నాయిదవ బోనిమ్ము. ఆమె నిబ్బన
పరిచే, గడ్డపలుగునాఁగ జేరవ కరిచే.
పలకల జొమ్మనను. నీ కిష్టమైన నామె
యుండుము. కష్టముగా నన్ను కోలేదుము
కంకును నుస్సహముగా నున్నదో మీరెండ్రి
ము" అనెను.
రావు కకిలవదనములకు సుందరికి
మను వచ్చినది. అంత నామె భోగుభోగువ
("ఇంకో కెంపురున్నా నీవిశముగా మీచే
ము కెంపబడి మలిపికేయబడినవారు"
రసింహారావు కొంచెముగా నవ్వుచు "జాను
బంధులంటు మీ కిష్టదే! ఈయాగ్రహ జ్ఞాపక
మంచుకొనుచు లని కైకేవాపట్టలో నింక నెవ్వరి
గట్టించితేమా మాయమ్మనడుగదవ"నని.
లో నవ్వుచున్నది సుందరి!

3

జానకి పెద్దలతో భాషింపలుకంటె పిల్లలతో
మాటలు కెక్కువ సుకుమారాలవసును. వారుచెప్పి
పక్షిం కేయుట కామెకు బ్రసంగలేదు. వారికి జడుం
కేయుట, నీళ్లు పొయుట, గుర్రపులు చేయుట, అన్న
ము పెట్టుట, జుగుమ్ము చేసిపెట్టుట, ఆటలు కేళ్ళుట,
కొలు కేళ్ళుట, లోలుకు పాయుట, నిద్రలు పుచ్చుట,
సుస్వర పదులనీయుటయం జూచెను మిక్కిలి కాతూ
హలమును, పోలికయును, సహాంచియుంచుకు ఇట్టి
కొమ్మలుగ్రహాలను జానకికిని, సుందరి పిల్లలను వదలి
కాలమంతయు నమ్మకు మరిపెనను, 'ఆమ్మ!అమ్మ!' యని
వా నామెకు పెంపుగాఁ తిరుగుచుండ చేయుచు నాలనిన
వస్త్రములెల్లా నామెచే దీర్చుకొనుచుండిరి. సుందరి
మెంటలు చిన పిల్లలామెతోఁ గలియకుండుటకుఁ బ్రయ
త్నించెను. కాని జానకి మిక్కిలి బాల్యల్యమనుతో వారి
నిరాకరించుటయు, తాను నీడ్లాడ నిందు గ్రాడ్డుగా
చూచుచుండుట, పిల్లల పనులెల్ల జానకి చేయుచుచేఁ దన
భారము తీరినట్లుండుటయుఁ గలఁచి తన యమాయను
తన వయస్సునకే యసంధుకొనవలసిన దయ్యెను. బిత
పింతం జానకి సాధుప్రవర్తనమును, మితభాషిత్వమును
సుందరి యీపుడు ద్విగుణముగా వడఁచిపోయుచుండెను.

'ఒఱలో నిష్ట దేక్తియునున్నదో, ఆ కక్తియే
కాశ్చర్యమగానుండుచుంగాన' యని తాఁబలికిన వాక్యము
జానకి సత్యభరంగను కాపండ రక్షింపుచుండెను. గృహ
కార్యములపట్ల యింటిజానివదేను, ధనాధికారముల ఇన
కెదురానివలను వర్తింపుచున్న జానకి ప్రవర్తనము సుం
దరి కక్ష్యజను గలిగించుచుండెను. అటు అర్థగారిపట్ల
ను, నిలు పనతిరిపట్లనుగూడ నామె సమభావముతో
మెలగుచుండెను. గృహకార్యములను లేమిచుఁ గలుగుమిక
పంకింపుచు వరసింహారావునుగూడ జానకిపట్ల సంతుష్టుం
డయ్యెను. పనిపాటులువాలేము, ఇరుగుఁబొరుగులవాలేము,
ఇంటిలోనివాలేము, జానకి శుశ్రూషప్రవర్తనమును జూచి
జానకి యపరజానకియేయని భావింపుచుండిరి.

జానకి భర్తృగృహమును కేతెంచిన యాఱుమాసము
లకు జానకికిఁ దండ్రియుపగిన భూమిని జేరు కొరకు
లు మూడుసంవల రూపర్యములను దెచ్చి జానకి కిచ్చి
వెళ్లిరి. జానకి వానిని సుందరికి దాచ నిచ్చెను. పటు
వారు వగలన రక్షణ దను బిళ్ళనాథము వగలపెట్టెను
తీరం బట్టుకొని వరసింహారావుగారియింటికి వచ్చెను

అమ్మవారి పగలు రెండుగంట లయినవి. నరసింహారావు కచ్చేరికి వెళ్లినాడు. ప్రేమలను మోటెంప కించెను కుర్చీలు కన్న పంచిన నయను గదా! విశ్వనాథము పలుకరించుకు వచ్చి "అమ్మా! మ్రాన్తగారి గాజులు, గొలుసులు, ఉంగరములు వచ్చినవి. ఏవైన చూపెదరా" యనెను. సుందరికి బహుమానములిచ్చి! సాధారణముగా విక్రయమునకు వచ్చిన నగల వాసలకం బోనివ్వను. కాన యలుపటలో సుందరముగా బ్యవహరించి యయ్యా సుందరి చివాలున లేచి "ఏరి గూపుము" అనెను. విశ్వనాథము చాటవైపు చూపించి నగల పెట్టెను జదివెను. "అమ్మా! ఇదిగో, చూచినారా? గాజులు! ఇవి యీయమరావతిలో నింతవఱ కమ్మలేదు సరిగా! ఇవి యీప్రాంతమున మఱియెవరిదగ్గర దొరకవు. ఇవి మేమే స్వయముగా మా దుకాణములో నగలు రచియించినాము. చెన్నపట్టణములోగూడ నీ మాదిరి లేదు. ఇదిగో! ఈగొలుసు చూచినారా? నడుమ కృష్ణుని విగ్రహముగూడ కేసిరున్నది. అమ్మాయిగార్ల మెడలో వేసిన బహుశోభనముగా నుండును. ఇదిగో! గొలుసుపై పలకపెట్టియున్నది. చూచినారా! దీపాల వెలుగున నచ్చముగ వజ్రములవంటివే యనుకొనవలెను. అంతటి స్ఫష్టముగా నుండును.

ఇదిగో! రాష్ట్రపతిగిన యంగరములు చూచినారా, ఎంతేయందముగా నున్నవో!"

"అన్నియు చూచినాము. డబ్బుంటవలెనుగాని నగలకేమి కొరదు! ఆ గొలుసు విలువయెంత?"

"ఒక్కొక్కటి నుజారితో పదో నూటయేబది రూపాయ లనుకుంటి."

"అబ్బాయగారలయెక్కువగా చెప్పవుమన్నారా?"

"గగ యెక్కువమన్నారా? మేము దీనికి యిరువది రూపాయలు మాత్రమే కూలి యెత్తవలసినాము. కాని చెన్నపట్టపు నగల దుకాణములో దీనికి గొలుసువకే వలువది రూపాయలను తక్కువ నుజారి తీసికొనరు. మీరు విచారించుచూచినను నట్లే యుండవలెను. మే మైనను మఱియొకవిధమైనగా నుప్పది రూపాయలు చెప్పువారమే. మీరు కావున వచ్చి పది తగ్గించితిమి."

"విశ్వనాథము! నీ వ్వ నగం[illegible] కూటుల వెఱుగొక్కను. [illegible] వారికి [illegible] కూట్లాడెదవే కాని యందుకై [illegible] ఎవరికిని చ్చుంచవు. చకే! [illegible] యిప్పుడంతే డబ్బు లేదు. [illegible] రుకొనెను. కాన మఱియొకనాటు [illegible] నము. ఇప్పు డీగాజులవల [illegible]?"

"అలువది రూపాయలు."

"అలువది రూపాయలే! [illegible]

"మూడు వరుసల యెత్తుసరి రూపాయలు పరి."

"అక్కర లేదు. [illegible] పామ్ము[illegible]

"పోనింకు పన్నెండు యిస్తుంకి."

"లేదు. పది యిష్టమా?"

"మఱియొకటి కట్టుకొనండి [illegible] లేదు."

"లేదు."

"సరే, యీయంకి."

సుందరి వెంటనే గాజులు తీసికొని [illegible] నుకొనినది. తోడనే పిల్లలు "అమ్మా! మా [illegible] దండ కొని పెట్టవుకే" యని పట్టుకొన్నారు. [illegible] వద్ద డబ్బు లేదు. రాత్రికి మీ నాన్నగారి [illegible] కొనండి. రేపుకొనెద" నని రెల్లి సమాధానము [illegible] మేనకురాలకు పెద్దపిల్ల కూల నూటాపదేడు [illegible] చిన్నది తిల్లివలెనే గద్దది. కాన "నీ గాజులకై [illegible] ఉన్నది కాబోలు"నని యేడుపసాగినది. జానకి [illegible] భోజనముల సాయడిలో గూర్చుండి భగవద్గీత [illegible] మండెను. నగలదేగ మా మెక [illegible] నేపటినుండి చెవుల పరమన్నను [illegible] కాని సత్యవతి పెద్దయేడ్పు వినగనే చివాలు[illegible] యక్కడకు వచ్చెను. సుందరి యేలనో యామె [illegible] మొగము చిట్లించుకొనెను. జానకి యా యమ[illegible] లెక్కనియక యేడ్చుచున్న సత్యవతిని జేరదీసి [illegible] రుల కేడ్చునంటివి" యనెను. "అమ్మా! అమ్మ[illegible]

[illegible]

[illegible]

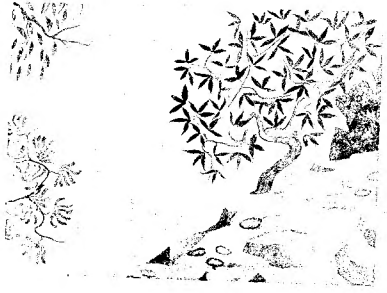

ఇంద్రధనుస్సు

[illegible]

[illegible]కొని నాకు గొలుసుకొనమంటే కొన[illegible]" అనగా జానకి ఆడిపిల్లను దేవేసుకుల[illegible]లంతా విశ్వనాథాను చెప్పమంటే "ఆ గొలు[illegible] మన్నా" అనెను. విశ్వనాథాను తండ్రి [illegible]కి అనెను. జానకి పిల్లల కాళ్ళకు గొలుసులు [illegible]" నాబంగారి! ఎవరివి నాన్న! అనెను. "అవు[illegible] ఈ బాలా దేవుడుగారు నుకి పెళ్ళికూతురు బలి [illegible] ఇంటనే ఈ గొలుసుల జానకి మెడలో [illegible]యుంతో" యని విశ్వనాథాను నడిగెను.

[illegible]గొలుసులు కూలిపోవుటో మూగుసంచల [illegible]లుపని విశ్వనాథాను చెప్పెను.

[illegible]ందిని" సుందరమ్మ! నిన్న నీకిచ్చిన మాను [illegible] విశ్వనాథాను కిచ్చివేయుము" అని చెప్పి [illegible]కుల జానమ్మగారికి చూపుచును రండి" యని [illegible]కుగా దీసికొని జానకి యటనుండి ఇవతలి [illegible]

[illegible]కుడుపులవ కొక్కెనగ లేమగదా! ఆ సామ్ము [illegible]డుపులో ఊడిపడినను కొనకొక్కెనగ లేవ పిల్ల [illegible]కులు కొనియిచ్చు టేమి? అని సుందరి [illegible]గ్గము గనిపడదు. ఈమె పెట్టేదా! లోగనిచూ! [illegible]లికిందు నీ విచ్చినూ! ఎలికిందు నీ చిన్న [illegible]కర్రను! ఎలికిందు నీకేది విశ్వనథముతో [illegible]లు నగలు కొనిపెట్టెడి యాచార్యము! ఇట్లు [illegible]కూర్చి కుమను భావించు భావించ సుందరి [illegible]కును లిడియను గగ్గెను. తాను నగలు కొను [illegible]మండ జానకి యటను బద్ధివంగులశే తాను [illegible] చిట్టెంచుకొనెను. జానకి బద్ధివంగులవాలే తా [illegible] నగలు రేయించుకొనెను; చిరలం గొనుకొక్కెన [illegible]లు కట్టెంచుకొనెను. వానిలో నర్మల్పుకు [illegible] కైకాడ్డ కైనను జానకి కిచ్చుటకుం దాను [illegible]ప్పనరచ్చెను. ఇంత పరిశ్రమగాం దాను పెచ్చిం[illegible] [illegible] యాధన మెచ్చరిది? తనకును జానకికిఁగూడఁ [illegible]లిడియైన నరసింహారావు శేకదా! ఇట్టి రవదైన్య [illegible]నముతో జానకి యా దాన్యమును బోల్చుకొని [illegible]ను విజముగా సుందరికి నిస్తగాదా!

౪

రాత్రి మేనిమామలు లనుపరికి నరసిం[illegible] యింటికి వచ్చెను. తాను కొనుక్కొనిన గొ[illegible] మామ్మలకై పిల్లలిచ్చుచు: గ్రహింపుడు తండ్రికాం[illegible] యూనుచుం గూర్చుండెను. కాని సన్నతి తండ్రి [illegible]గాబోయి "నాన్న నాన్న! గొలుసులు కొనుక్కొనా [illegible]చూచారా? దీనిలో కట్టుకి పామ్ముకూడా [illegible] అనెను.

"కొనాన్నా! విద్యాయమ్మగారు రవి రేపు [illegible] వచ్చిన వగలను బోలి వసుంధ కొనుటయేకదా!

"అమ్మగారు. అమ్ముకొని పెట్టండి—నాకు. నుటీ అమ్మకు కేవ్ర ఉంగరం కొం[illegible] అన్న అతిశే చెప్పిరి."

"ఆమ్ము కొనకదా? ఏమి? అక్కడకు [illegible]క్కగా నున్నదే!"

ఇంటలో డైనవతిచ్చి రవ గొలు[illegible] తండ్రికిఁ జూపెను. "నక్కగా నున్నది. కా[illegible]ఱామ్ము కొక్కెనూలు కలుపుకొని రండి" అని [illegible]రావు కొనడ్రైలతోఁ జెప్పెను. పిల్లలు జానకి [illegible]ముగాఁ బిలుచుకొనుచుండ్రి. "జానకి! ఇది దే[illegible] పిల్లల కితనంతు వగలు చేసా? లేకున్న తల్లకా[illegible] వేల కొంటిరి?" అని నరసింహారావు ప్రశ్ని[illegible] "పిల్ల కితనంతు వగలున్నవని తోచెనను. కా[illegible] గొలుసుపై మిక్కిలి యాపేక్షపడిరి. వాను కొని[illegible]నని కోరికగడ్డెను. కొంటిని."

"పిల్లల యపేక్షకేమి? ఎన్ని యున్నను [illegible] వానిని జూచిన కాలయుంచిరియే సంబర [illegible] బ్రతకర కొనినను కొన్నుకేల పెచ్చించితివి! [illegible] వగలేమగదా! నీ తల్లమైన వగను ఇచ్చుకొనవ [illegible] పాసగుం! నీవు తండ్రికిగా కొనదగిన ధనముగా [illegible] పిల్లలకే వినియోగనా!"

"ఎంతేమాటంటిరి? వారు పరాయి పిల్ల [illegible]కాదు? నే కాదు? పిల్లల కోసం దీన్ను [illegible]సంతోషమ్ము. నేను కొనిపెట్టుకొనినను పిల్ల[illegible]

[illegible]

[illegible]

"[illegible]

[illegible]

[illegible]

* * * *

11/26

[illegible]

[illegible]

[illegible]

"అ [illegible]"

"[illegible]"

"[illegible]"

"[illegible]"

"[illegible] ఇరవయ్యేండ్లు [illegible] ఇరవయ్యేండ్లు [illegible] ఇరవయ్యేండ్లు [

[illegible]

[illegible]

"[illegible]"

"[illegible]"

"[illegible]"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

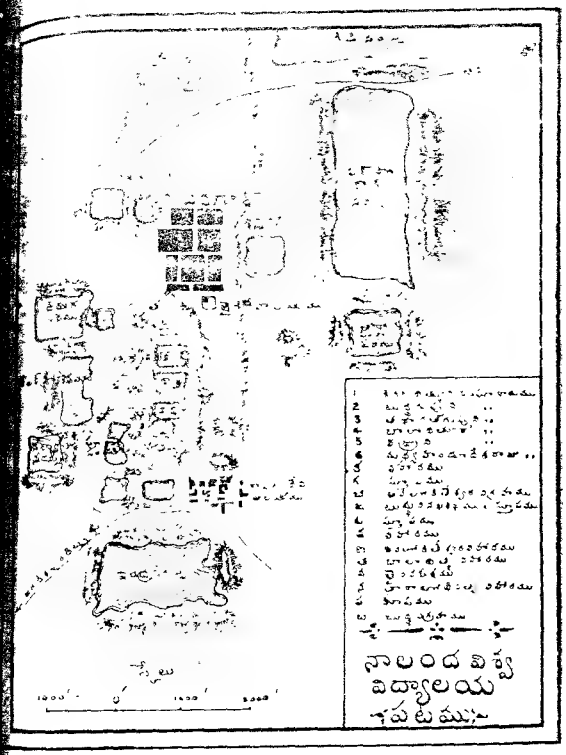
నాలంద విశ్వ
విద్యాలయ
పటము

11/26

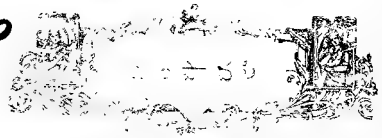

"[illegible] ! [illegible]....."

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తోడనే రాణా కన్నులు విప్పుచు లేచి ము[illegible] సుందరసింగు పడ్చినప్పుడు పెట్టి[illegible]

"తల్లీ, అతిథికి ఆహారము వెడదవా?....."

'తల్లీ! అతిథికి ఆహార మిచ్చెదవా? ఎక్కడనుండి వచ్చెదవమ్మా?' అని ఆత్రముతో నడిగెను.

'ఇప్పుడే వచ్చెదనని చంపావతి వెడలి పోయెను.

సుందరసింగు పడ్చిపడ్చి సీరనముచే దల్లియొడిలో నిద్రించెను.

ఒక గడియకు దరువాత చంపావతి రెండు చిన్న రొట్టెముక్కలతో బ్రవేశించెను. రొట్టెముక్కలను జూచుటతోడనే రాణా ప్రతాపుని ముఖమున సంతోషము ప్రస్ఫుటించెను. సంతుష్టవదనముతో నాతడు,—

'తల్లీ! నీకీరొట్టెముక్క లెక్కడివి?' అని అడిగెను.

దానికి చంపావతి,

'నిన్నటి సాయంకాలము నా కాకలి లేక పోవుటచే వీనిని దాచిపెట్టితిని. నేటి యుదయ [illegible] ప్రతాపుడు దగ్గఱనున్న కొంచెము [illegible]

[illegible]

[illegible] ఆకలి గొన్న వానికి మీదులలో విరుత్తును లేదు.

రెండుమూడు నిమిషముల తరువాత అతిథి ఆహారమును ముగించి లేచి రాత్రివచ్చి రాణావారి దర్శనము చేయునని చెప్పి వెడలి పోయెను. అతిథి నిష్క్రమణము తల్లికుమ్రులకు ఒకేమాటట ఆమె సంతోషపడకాన వదనయై లోని కరుగుచుండెను. రెండుజాములనుండి ఆహారము మట్టిపెట్టుకుని అగుటచే నామెకు [illegible] మెక్కువై పోవుచుండెను. అంతలో [illegible] ఒకయొక్క స్మృతిచ్ఛాయ నడి [illegible]

౮

కనుచీకటి వేళ. మర్మరధ్వనితో మానవ సామాన్యులు [illegible] మొదలగు మూ[illegible]

"మహానుభావా! మా [illegible] పరిత్రములను...దయచేయవు"

[illegible]

[illegible]

[illegible] మేలుకొని [illegible]

[illegible]

[illegible]?

[illegible]—[illegible] తిరిగి [illegible] పడ్డ [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

1184/26

ప్రకృతియోగి! [illegible]

[illegible]

పలుకుబడులు

[illegible]

[illegible]

[illegible] "అనాథశరణ్యా [illegible]" అని [illegible] "[illegible]" అని [illegible] "[illegible] నా [illegible] ఆ [illegible] ఆ [illegible] ఆ

"అలా [illegible] అయి?"

"[illegible] కాగ [illegible] యిస్తూ [illegible] పెరుగుతూ [illegible]"

"ఇంకా [illegible] అన్నాడా? పెద్దపెద్ద [illegible] పడినా"

"అ[illegible] పుట్టి [illegible] పెరిగి [illegible] తెలియని [illegible] పుట్టుకు వస్తాయి. ఈతీసులో మీరు [illegible] యిచ్చారు. [illegible] నిర్మూలించి [illegible] పెంచుకోవడమే [illegible]. వాలంగా తరగతి మొదలు యింకా [illegible] అసజయకుడేదేలేకుండా యేకాయిలు కేలిపైకి [illegible]. చాలామల్లుతమరుగా [illegible] పంచా లిచ్చి [illegible] కవర్ నాటీసలన్నిటి [illegible] మళ్లీచెప్పవలసిన పనిలేదు."

"తప్పు [illegible] దానికి దీదాపాదా [illegible]దం వ్రదం దా?"

"అదిగాదు నేను మనవి చేసుకునేది. కేసులన్నిటి [illegible] లోనివా కానివి నాకిష్టాసం. పీకేలింగం పంతులుగారు వారుకువులు—"

"బాగుపడతావు?"

"కాని మీరు దాఖలుచేసిన కేసు—"

"దక్కేం [illegible] యిస్తుంటావు. నువ్వలా ప్రవర్తించావు"

నావుద్దేశాన్ని తమరు విమర్శించాలని కోరుకున్నాను. స్టీవరుకెవులో మనకి నుండువారికెవులో లేలదానికి మార్గాసుబాల్లం పాటిలుపడ్డాము. అందుకు యావనయొక్క వ్యగ్రోత్సాహంతప్ప వేరేమీ కారణాలు లేవు"

"అది వ్యగ్రోత్సాహం అని నువ్వు చెప్పేప్పుడు దారిపక్క యిలాంటివి సంభవిస్తాయని నేనిలా చెప్పడం—"

"అంటే [illegible] ఫలం అలాపుండకపోయినా ఆవయంలో నాకు మయంలో అలాగే జరిగింది"

"ము [illegible] లీలపంలో స్త్రీవిషయంలో అలా జరిగిపోయాయి. ఇదేనా నువ్వు చెప్పేది?"

"సరిగా అలాగేనండి. ఆపరు[illegible] [illegible] స్త్రీ [illegible] హింస[illegible]

"స్త్రీల కాపాడే పురుషు[illegible] [illegible] ఎలాగయినా [illegible] పంచేశేకుండా [illegible]"

"[illegible] అయింది. [illegible] పశ్చా[illegible]"

"విప్రా [illegible] కుబుద్ధియం."

"అ[illegible] [illegible] పెంచిన కర్మ[illegible]"

"ఇంకా నువ్వు చెప్పే దేమిటి?"

"జరిగిపోయిన సంగతికి [illegible] [illegible] జరిగిపోయిందో మనవిచేశాను. [illegible] నా ప్రార్థన యేమంటే? అ[illegible] మూరురూపాయలు గెలిచాడాను. [illegible] పాలు [illegible]. కేసుతీర్పించి [illegible] పెట్టారు."

"లోకిక మందిరే. కేసులు [illegible] వుద్దేశం"

"ప్రయత్నిస్తే తమకు వ్యతిరేకం [illegible] కంటికాల్చుయిపోవడం వస్తే, నాభిమన్యుడు [illegible] వడం వస్తే, తమరు బాగా యోచించాలి"

దీక్షితులు దీనికి సమాధాన మాలోచించి పీకేలింగమపంతు లందుకొనినారు.

"దీనికి ప్రత్యుపాయం యేమి?"

"పంతులవారా జరిమానా [illegible] కేసులు [illegible]. అధికారి తన యిష్టా న్నమనుసరించి [illegible] లోపలోదో వసూలిగాని, రెండూగాని విధించి [illegible]"

"మంచు రుజువుకావాలన్నకూడు."

"ఆంతే?"

"ముద్దాయి యేవుద్దేశంతో ప్రవర్తించారిందో అనియం గేలవర్గా!"

"జరిగిపోయినదానికేమా సేంకలోపాన్ [illegible] సమయమున ప్రకాశ మాడుకొని [illegible] సంగతంతా యిందాకా నే మనవిచేశాను. [illegible] [illegible] తాను. దీనికి [illegible]

[illegible] జగత్తేమను వాడింపుము. క్షమించవలసిందనే [illegible] వాగ్రాన్ధ అని చెప్పెను.

"[illegible]పడబాలా, లాభిస్తాయా, కుంటిపిల్లలో [illegible]లేలాగా. అయిల్లో [illegible] [illegible] కలిగుతుంది. కాని ఆల్లి అన్న నాలా [illegible] అప్పుడు నీవాళ్లేమీ [illegible] [illegible]. పంతులవారూ! అ[illegible] [illegible] అనియిస్తో చెప్పడం నాకు యిష్టం లేదు; [illegible] అంగీకరించలేదు. [illegible] అనొక్కటే [illegible]. ఆల్లాడు—"

"[illegible]మన్నారూ?"

"[illegible]పుచ్చుకులారా!"

[illegible] పరిణతిగా కన్నుమైదికారాను. దానికి సంబంధించినవారు తిరిగినట్టుగానే వుంటాయి. అయినా [illegible]మీ?"

"[illegible]మార్చుడు ఆల్లిని కన్నతిరగం—"

"[illegible]డు బిడుపులేదు తెచ్చుగ ప్రకాశము [illegible] [illegible] చెప్పలుమాసికానికిమోను. పంతులు ఉరికి [illegible]

"అందుకోసమే నేను చెప్పవన్నాను"

"ఆల్లిదాను అలా అన్నాడా?"

"అవును. రాజకాలాలంటే. అదొక్కటే మార్గం [illegible]."

"అందు కింకెవ్వరూ దొరకరూ!"

"[illegible] పిల్లకీపంలావుంది. చాలాతెలివైనది. [illegible] నిశితిమైనదని తెలుస్తాను."

"ఏమన్నారూ?"

"[illegible]పుచుడు తిన్నుతాకినందుకు ఆల్లి చాలా [illegible]"

"అయితే మరపని చేస్తారా?"

"ఏమిటది?"

"ఆల్లిని [illegible] మాతోలలోకి [illegible] పంపిచడం!"

"దానికేమిటి?"

"అయితే సరే."

ఇట్లుచెప్పి [illegible] [illegible] ప్రక్కగాని బయలు దేరెను. ప్రకాశముగారు దీక్షితులను [illegible] [illegible] యిచ్చుకొనెను. [illegible] ప్రకాశ [illegible] [illegible] పంపిచేసి [illegible] తరోటలు [illegible]

౪

దీక్షితులు [illegible]మును విని సాలంచునుమ తెల్లపోయిరి. పంతులు [illegible]మీద బన్నుకొనుచు అంచయ [illegible] ఎందుకో యెరికి [illegible] తోడనే. [illegible] మణి బయలుదేరగా పెద్దహుదురూపుడ [illegible] బడెను.

రాత్రి యెనిమిదగంటలు కైనది. అప్పుడే భుజించి వల్లి పంతులు చెప్పులలో పడగట్టుకొని మీద కూర్చుండెను. సామలు [illegible] సమస్కరించగా ఆతడు కూర్చుండగోరెను; గాని [illegible] ఇద్దరును వినయమును జూపి నిలిచియే యుండిరి. అంతకు పంతులు "లోకంలో జరిగే సంగతులు నాకు బాగా తెలుసును. ఎటువంటి వాళ్లూగూడా మిమ్మల్ని హడావుడపడం తమకు ఆశ్చరమని భావిస్తారు. కాని నావుద్దేశం అది కాదు. నాయెదుట మీరు ఆఖరీ లయిన హడావుడం నాకు అమర్యాదకాదు. [illegible] [illegible]సరిగా స్త్రీల గౌరవాన్ని కాపాడిపోయి వుండి. అంతేకనే దేశం యిస్తుకిలవుంది. ఇంగ్లీషు దొరతనం రాబట్టగాని లేకపోతే మనం యింకా అడ్డగతిపాలై వుయము. నోరుమూసిన కరుకుప్పలో మీ కేకాదు వృద్ధులో ప్రకేపెట్టబడ్డారు. మీవ్యాత్రిని నే [illegible]యకుండలేను; కాని మంచి వుద్దేశంతో కలుకుపంచేనాను గనుక మిమ్మల్ని గౌరవించడం నాధిక్యం. ఒక్క నాభార్యాత్రిప్ప తిక్కిన స్త్రీలందరా నాకు తల్లులూ, తోడబుట్టుపడుచులనూ. కనక మీ రాపకీలలిగిన మాటలోడి" అని చెప్పెను. దేయు నదిలేక సామలు [illegible]డిరి "పీకేలింగం పంతులుగారు యిలాంటివారా!" అని సామలు ఆశ్చర్యపడిరి. పంతు లక్కడగా రాజామణి తన కుటుంబపు సంగతులన్నియు చెప్పెను. పంతులు యిట్లు చెప్పెను.

"నేనిప్పు డొకసంగతి చెబుతున్నాను. ఉరికి [illegible]డుండి [illegible]! నువ్వు పెద్దదానవు. నీకు సంగతు

లన్నీ తెలుసును. కనుక మాట్లాడ వారికంటే ఎంతో కష్టమూ, సుఖమూ, బాధితుడ్డూ వున్నాయి. కనుక పంతులాయిగారు పెళ్లి చేయకూడదూ! అప్రయత్నంగా బాధ్యతగలవాడు తన్ను తాకినందుకు ఆమె విచారిస్తూం[illegible] వున్నాయి. పంతులికి వుండవలసిన కిలాకిత్యం ఆమెకు పూర్తిగా వున్నట్లు నాకు తోస్తూవుంది."

"మాపిల్ల పాడుగా వుండటానికే మర్యాట పనుకూ వుండండి."

"అది కష్టాబద్ధం. యిష్టు డడిగినూను."

"ఇప్పటికీ బాగానే అభిప్రాయమండి. కానుంటే నా[illegible]కూడా అడిగిచూడవచ్చు."

"[illegible] నాలుగాటి అనకాశంయిస్తే యిరవై రోజులటా రంగనాయి నిప్పు డెక్కడికి రప్పించగలవా!"

రాజామణి చెప్పగా పెద్దవాడుగు బంకిమెక్కి కూడక్కిపోయెను. ఈప్రస్తావను ఆమె చెప్పగా యింట నందరును తెల్లపోయి, రంగనాయి మాత్రము యింటను వినుటకాత్రము చూచెను. ఆమెను "శాంగంద్రే మాత్రంగా! ఎడిగినవిద్దే, కెప్పుకాయగా!" అనుమాట స్పష్టగా వచ్చెను. తోడనే ఆమె బయలుదేరెను. అదిచూచి తక్కిన ఆక్కలు ముగ్ధరునుగూడ బయలుదేరిరి. అందరు వారిదరులు తోలుక వసమ్మతిని జూపిరి; గాని తుది కంగీకరించిరి

వీరు వచ్చులోపల పంతులు రాజామణి కనేక విషయములు చెప్పెను. రాజామణిగూడ చాలసేపు వాదించినది. "పాపలు వుండవమా, మానడమా అంటే మానడానికి జేసేకాదు సంసారమే వద్దనోదు; కాని నా విద్యకి మీరు పెళ్లిచేస్తానంటే మీరుచెప్పిన కారణాలల్లా వప్పుకుంటాను. సాధ్యమైతే మీరు ప్రయత్నించవచ్చు నని యామె చెప్పెను. ఆమె యీమాటలు మురిచు మండగా అందరును వచ్చిరి. అందిరికంటెను ముందుగా రంగనాయి పంతులు వసుమ్మడింపి పెళ్లకెంపు నిచ్చి పంతులు పిలువగా యెదుటికిరాలేదును. అందు కానం దింపి పంతులు రేచిపిలచి, రాజామణినిజూచి "మీరు మాట్లాడేవుండవచ్చును నీకూడుకు, మాటాటలు మీరాక పనిచేయకుండా వుండేటంత దూరంగా వెళ్ళిపోయినటలు చెప్పవలసివున్నాయి. అలాగేను, రాజామణి యను కంగీకరించి బయలుదేరెను. పిలుచుండినే రంగనాయి కడ వెళ్లెను.

పంతు లాకట్టుక్రింద కూర్చుండ[illegible] యిరువురూ మాట్లాడుకొనుచు కిటకి సరివుచు[illegible] ప్రారంభించిరి; గాని అది యెటువంటి [illegible]

అక్కడ యేకాంతసంభాషణ [illegible] యిక్కడ నడుచునటు ప్రారంభమయ్యెను. [illegible] "పెళ్లి చెయ్యకూడదూటే!" అని తల్లి యడ[illegible] బలుకు వందుకొనిరి. "కన్నెరికంకరవాయిగా [illegible] ఇంచగా యిప్పుడెటు పెళ్లాడుతారూ!" అ[illegible] యడిగెను. "అదిమాకూడా సానుకూలే మన[illegible] యిచ్చరాయిసాని పనిపూనుకు" అని యొకతె [illegible] "కేసు యేసువుకుంటో లేదీదాకా యేమాటా[illegible] యింకొకతె యనియెను. "సావరికంలోపల[illegible] నట్టాలు వానం చూస్తూనే వున్నాను. పం[illegible] కెప్పేమాటలుగూడా బాగానే వున్నాయి" అ[illegible] పెళ్లిచెప్పెను. ఒక్క అరగంట గడచినదేమో[illegible] బలుకక్కి పుర్తిమీద కూర్చుండగా, రంగనా[illegible] పెళ్లికెంపు నిలిపెను. "ఇప్పు డడగండి యేం చెప్పు[illegible] అని పంతులనగా అందరును ఒక్కమాటే "రంగా[illegible] కేదానా?" అని యడిగిరి. వెంటనే ఆరాచక [illegible] కుములో "ఆదతాను" అని చెప్పెను. పంతులు [illegible] నము పెళ్లివిరివిపోయెను. సానులకు విద్యుదా[illegible] కనిపిట్టలునినది.

"నా ప్రయత్నం చాలావరకు ఫలించిం[illegible] చూతేమంటారూ!"

"చెప్పడాని కేంవుంటే? మరంగనుకు [illegible] మొదటినుంచీనరే. అది యిసివర కప్పుడప్పుడు "[illegible] తాను" అంటూనే వచ్చిందిగాని ఆశోరి: యింత [illegible] గా వుంటుందని మేము అనుకోలేదు"

"సరే."

[illegible] పెళ్లకెం[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible] పంతులు వెళ్ళబోతూ [illegible] తడికి. పంతులు "సంగా!" అని కేకలు [illegible] పోయాడు. పంతులుగారే అనుకొంటుంది. "అబ్బా! నీకు [illegible] ప్రేమలేం లేవు. నీకూలంగా [illegible] బాగుపడుతుంది. కేసం బాగుపడుతుంది. [illegible] పనులు [illegible] చేసినోడు. ఇట్లే! శత్రువు త్రిపురాసురుడు [illegible] సంహరించినట్టు కాదూ" అని చెప్పెను. [illegible] కనుమరుగయినంతనే "పుత్రా"నని [illegible] పనులు [illegible] పనిచేసి [illegible] ప్రోత్సాహపరచుట కర్తవ్యము.

౫

[illegible] ఫ్యూన మనుగాటిరాత్రి బొమ్మిడిగుంట [illegible] పంతులు రాజావారింటికి వెళ్ళెను. [illegible] స్వాగతమిచ్చి మాటగా పంతులు [illegible] ప్రకాశం [illegible] ను. రంగనాయి కిస్సుపడెను. [illegible] తెల్ల పోయింది.

పంతులు మళ్ళీ మరుసటి ప్రకాశం [illegible] నిపాయల పన్నిగిని కూర్చుండెను. పాపం బ్రహ్మదేవుడు [illegible] కూర్చుండిరి. పంతులు [illegible] రంగనాయి ఆకసిక్రుక్కున నిలిచెను

"వయణ్ణి తీసుకొనివస్తానని నిన్న రాత్రి చెప్పెను. [illegible] ఈవారా అలా రాగలేదేం. ఇదిగో మీరు చూసేవున్నారు. ఇరవయిమీద [illegible] వున్నారు. అయినా రంగనాయికి [illegible] యింకరుగే మంచివరుడు పృథివిమీదలేదు. ఇదివ [illegible] వెలవాటి కులుంబంలో పుట్టి పెరిగారు. కాని చీదరాదు. 'మా'అన్న కేష్టం లేదు. [illegible] లేదు. ఒక్కపోరియాత్రం వుంది. అవు [illegible] కాపురం చేసుకుబోవుంది. ఇదివ [illegible] కొని వ్యాధిరగకిలో [illegible] అవుజయం అనేది లేకుండా [illegible] వచ్చాడు. ఈమేజిరో—అంటే [illegible] తో బి. యే. అయిపోతాడు. ఇదివన్న గనఁడు [illegible] వాలుగుసంవత్సరాలనుంచి నా సామ్యమగా వున్నాడు. [illegible] (శ్రీంబు నిరంతువుని [illegible] సత్ప యింపుమన్నాడు. అయితే యిప్పుడు ప్రాధ్యాయులం [illegible] వివరించి [illegible] ఇదివరకే [illegible] అనుకొని [illegible] పెళ్ళాడతానని [illegible] పిలిచినాడు. ఇదివ [illegible] పెళ్ళాడతానని [illegible] కోరుకొంటాడో [illegible] పెళ్ళిరోజు [illegible] అతనికి పెళ్ళాడుతున్నాను. ఇంకేమో!"

"బాగానే [illegible] ప్రస్తుతం [illegible] కొంచెం మెయిన్టెనెన్సు [illegible] వెళ్ళి [illegible] యిలా విమర్శిస్తారు. నాలో వెళ్ళకుండా [illegible] వున్నాయి. కాని మంచివారు నోరకనుకుంటే [illegible] ఇంకేమీగూడా కొంచెం పెరుపిస్తే సాధు [illegible] న్నారు. అగ్రకులాలవా కానేవా పెళ్ళాడదా [illegible] కిలేనా పిల్లలలో అనేకమంది కులస్త్రీలు [illegible]

"నువ్వన్నట్టు నాలా మంచిదే [illegible] కెంబరస్టాలు వున్నాయి. పెళ్ళిచెయ్యడా [illegible] అంగీకరించడం వరకట్టా; పానిగ్రహణాన్ని [illegible] అగ్రకులాల యువకులు సిద్ధపడడం అంతే [illegible] రంగనాయి పుట్టాం మంచిది కనక నువ్వు [illegible] కనుగూడా నలుక్కున్న అంగీకరించాలి."

"మీరు చెప్పినట్టు నాకిష్టమే. [illegible] పెళ్ళి యేమంటుందో?"

"తప్పకుండ నీమాటకొప్పేసుంటుంది!"

"ఏవర్రా!"

"నాకిష్టమే."

"నాకంగీకారమే."

"నాకు నష్టమేలే."

"నాకూ సంతోషమే."

"కెబాస్! ఇకరంగనాయి సంగతి [illegible] నిన్న రాత్రే అంగీకరించింది. లేకపోతే [illegible] తాన్ని యిక్కడికి తీసుకురాకనే పోదుము. మీరుకూడా బిగపట్టండి. అమ్మా! రంగ [illegible] నీవుద్దేశం చెప్పా."

"నేను నారికే పెళ్ళాడతాను."

[illegible] అమ్మ [illegible] గారికిచ్చిన [illegible] పంతులు [illegible] ప్రకాశమును [illegible] పంతులు [illegible] అనుకొంటుంది. [illegible] పంతులు "సంగా!" [illegible] (ఆనందముల గనుక) [illegible] అనుకొని [illegible] ప్రకాశమును [illegible] పోయిన [illegible] పనులు [illegible] పనిచేసి [illegible] ప్రోత్సాహపరచుట కర్తవ్యము.

౬

[illegible] ఫ్యూన మనుగాటిరాత్రి బొమ్మిడిగుంట [illegible] పంతులు రాజావారింటికి వెళ్ళెను. [illegible] స్వాగతమిచ్చి మాటగా పంతులు [illegible] ప్రకాశం [illegible] ను. రంగనాయి కిస్సుపడెను. [illegible] తెల్ల పోయింది.

పంతులు మళ్ళీ మరుసటి ప్రకాశం [illegible] నిపాయల పన్నిగిని కూర్చుండెను. పాపం బ్రహ్మదేవుడు [illegible] కూర్చుండిరి. పంతులు [illegible] రంగనాయి ఆకసిక్రుక్కున నిలిచెను

"వయణ్ణి తీసుకొనివస్తానని నిన్న రాత్రి చెప్పెను. [illegible] ఈవారా అలా రాగలేదేం. ఇదిగో మీరు చూసేవున్నారు. ఇరవయిమీద [illegible] వున్నారు. అయినా రంగనాయికి పెళ్ళాడవానికి యింకరుగే మంచివరుడు పృథివిమీదలేదు. ఇదివ [illegible] వెలవాటి కులుంబంలో పుట్టి పెరిగారు. కాని చీదరాదు. 'మా'అన్న కేష్టం లేదు. [illegible] లేదు. ఒక్కపోరియాత్రం వుంది. అవు [illegible] కాపురం చేసుకుబోవుంది. ఇదివ [illegible] కొని వ్యాధిరగకిలో [illegible] అవుజయం అనేది లేకుండా [illegible] వచ్చాడు. ఈమేజిరో—అంటే [illegible] తో బి. యే. అయిపోతాడు. ఇదివన్న గనఁడు [illegible] వాలుగుసంవత్సరాలనుంచి నా సామ్యమగా వున్నాడు. [illegible] (శ్రీంబు నిరంతువుని [illegible] సత్ప యింపుమన్నాడు. అయితే యిప్పుడు ప్రాధ్యాయులం [illegible] వివరించి [illegible] ఇదివరకే [illegible] అనుకొని [illegible] పెళ్ళాడతానని [illegible] పిలిచినాడు. ఇదివ [illegible] పెళ్ళాడతానని [illegible] కోరుకొంటాడో [illegible] పెళ్ళిరోజు [illegible] అతనికి పెళ్ళాడుతున్నాను. ఇంకేమో!"

"బాగానే [illegible] ప్రస్తుతం [illegible] కొంచెం మెయిన్టెనెన్సు [illegible] వెళ్ళి [illegible] యిలా విమర్శిస్తారు. నాలో వెళ్ళకుండా [illegible] వున్నాయి. కాని మంచివారు నోరకనుకుంటే [illegible] ఇంకేమీగూడా కొంచెం పెరుపిస్తే సాధు [illegible] న్నారు. అగ్రకులాలవా కానేవా పెళ్ళాడదా [illegible] కిలేనా పిల్లలలో అనేకమంది కులస్త్రీలు [illegible]

"నువ్వన్నట్టు నాలా మంచిదే [illegible] కెంబరస్టాలు వున్నాయి. పెళ్ళిచెయ్యడా [illegible] అంగీకరించడం వరకట్టా; పానిగ్రహణాన్ని [illegible] అగ్రకులాల యువకులు సిద్ధపడడం అంతే [illegible] రంగనాయి పుట్టాం మంచిది కనక నువ్వు [illegible] కనుగూడా నలుక్కున్న అంగీకరించాలి."

"మీరు చెప్పినట్టు నాకిష్టమే. [illegible] పెళ్ళి యేమంటుందో?"

"తప్పకుండ నీమాటకొప్పేసుంటుంది!"

"ఏవర్రా!"

"నాకిష్టమే."

"నాకంగీకారమే."

"నాకు నష్టమేలే."

"నాకూ సంతోషమే."

"కెబాస్! ఇకరంగనాయి సంగతి [illegible] నిన్న రాత్రే అంగీకరించింది. లేకపోతే [illegible] తాన్ని యిక్కడికి తీసుకురాకనే పోదుము. మీరుకూడా బిగపట్టండి. అమ్మా! రంగ [illegible] నీవుద్దేశం చెప్పా."

"నేను నారికే పెళ్ళాడతాను."

[illegible] పంతులు [illegible] ప్రకాశమును [illegible] పంతులు [illegible] (ఆనందముల గనుక) [illegible] అనుకొని [illegible] ప్రకాశమును [illegible] పోయిన [illegible] పనులు [illegible] పనిచేసి [illegible] ప్రోత్సాహపరచుట కర్తవ్యము.

౬

[illegible] ఫ్యూన మనుగాటిరాత్రి బొమ్మిడిగుంట [illegible] పంతులు రాజావారింటికి వెళ్ళెను. [illegible] స్వాగతమిచ్చి మాటగా పంతులు [illegible] ప్రకాశం [illegible] ను. రంగనాయి కిస్సుపడెను. [illegible] తెల్ల పోయింది.

పంతులు మళ్ళీ మరుసటి ప్రకాశం [illegible] నిపాయల పన్నిగిని కూర్చుండెను. పాపం బ్రహ్మదేవుడు [illegible] కూర్చుండిరి. పంతులు [illegible] రంగనాయి ఆకసిక్రుక్కున నిలిచెను

"వయణ్ణి తీసుకొనివస్తానని నిన్న రాత్రి చెప్పెను. [illegible] ఈవారా అలా రాగలేదేం. ఇదిగో మీరు చూసేవున్నారు. ఇరవయిమీద [illegible] వున్నారు. అయినా రంగనాయికి పెళ్ళాడవానికి యింకరుగే మంచివరుడు పృథివిమీదలేదు. ఇదివ [illegible] వెలవాటి కులుంబంలో పుట్టి పెరిగారు. కాని చీదరాదు. 'మా'అన్న కేష్టం లేదు. [illegible] లేదు. ఒక్కపోరియాత్రం వుంది. అవు [illegible] కాపురం చేసుకుబోవుంది. ఇదివ [illegible] కొని వ్యాధిరగకిలో [illegible] అవుజయం అనేది లేకుండా [illegible] వచ్చాడు. ఈమేజిరో—అంటే [illegible] తో బి. యే. అయిపోతాడు. ఇదివన్న గనఁడు [illegible] వాలుగుసంవత్సరాలనుంచి నా సామ్యమగా వున్నాడు. [illegible] (శ్రీంబు నిరంతువుని [illegible] సత్ప యింపుమన్నాడు. అయితే యిప్పుడు ప్రాధ్యాయులం [illegible] వివరించి [illegible] ఇదివరకే [illegible] అనుకొని [illegible] పెళ్ళాడతానని [illegible] పిలిచినాడు. ఇదివ [illegible] పెళ్ళాడతానని [illegible] కోరుకొంటాడో [illegible] పెళ్ళిరోజు [illegible] అతనికి పెళ్ళాడుతున్నాను. ఇంకేమో!"

"బాగానే [illegible] ప్రస్తుతం [illegible] కొంచెం మెయిన్టెనెన్సు [illegible] వెళ్ళి [illegible] యిలా విమర్శిస్తారు. నాలో వెళ్ళకుండా [illegible] వున్నాయి. కాని మంచివారు నోరకనుకుంటే [illegible] ఇంకేమీగూడా కొంచెం పెరుపిస్తే సాధు [illegible] న్నారు. అగ్రకులాలవా కానేవా పెళ్ళాడదా [illegible] కిలేనా పిల్లలలో అనేకమంది కులస్త్రీలు [illegible]

"నువ్వన్నట్టు నాలా మంచిదే [illegible] కెంబరస్టాలు వున్నాయి. పెళ్ళిచెయ్యడా [illegible] అంగీకరించడం వరకట్టా; పానిగ్రహణాన్ని [illegible] అగ్రకులాల యువకులు సిద్ధపడడం అంతే [illegible] రంగనాయి పుట్టాం మంచిది కనక నువ్వు [illegible] కనుగూడా నలుక్కున్న అంగీకరించాలి."

"మీరు చెప్పినట్టు నాకిష్టమే. [illegible] పెళ్ళి యేమంటుందో?"

"తప్పకుండ నీమాటకొప్పేసుంటుంది!"

"ఏవర్రా!"

"నాకిష్టమే."

"నాకంగీకారమే."

"నాకు నష్టమేలే."

"నాకూ సంతోషమే."

"కెబాస్! ఇకరంగనాయి సంగతి [illegible] నిన్న రాత్రే అంగీకరించింది. లేకపోతే [illegible] తాన్ని యిక్కడికి తీసుకురాకనే పోదుము. మీరుకూడా బిగపట్టండి. అమ్మా! రంగ [illegible] నీవుద్దేశం చెప్పా."

"నేను నారికే పెళ్ళాడతాను."

పట్టాలు ఇవ్వకపోతే పెద్దలు కోపగించుకొంటారేమో అనిరి పెద్దలు; గాని యెవరును అప్రయత్నముగా యేయలేదు.

వివాహమునకు వచ్చినది. మంగళవాద్య గృహ అలంకారమున కాలపై పుష్పమాల చూచెను. పసుపులు అక్షతలు పుష్పలు వచ్చి చేరుచున్నవి. రాజు గారి మధ్యస్థులు బయలుదేరి ఇద్దరు మాన్యులతో జట్టు. బంధువుల వచ్చినది. పెళ్లికి కొనెను. అందరును "పెళ్లికొడుకు" అని యనిరి. [illegible] "పంతులుగారు" అని కూడ్రేసు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. వీరేశలింగము పంతులు గూడ రాజమండ్రికి వచ్చినది ఆహ్వానించెను. దీనితో పట్టణమంతయు నడికిపోయెను. 'యాయనకి యే ఆసుయిగ శిష్యుడే' భోగందాన్ని కట్టిపెడుదున్నాడు పంతులు' అని సంస్కారనిమిత్తుడు గోల ప్రారంభించిరి. 'ఏతెంతులుగు పళ్లిపెళ్లి కెయ్యడం బాగానేవుంది. ఇప్పుడాంక్యమంగా చేస్తారు పంతులుగారు' అని సంస్కారాభిమానులు చెప్పుకొనుచుండిరి. "అనవసరం ప్రజన్నా, ద్వేషాలువున్నా, పొయ్యతగ్గులువున్నా అవన్నీ నువలో పర్యవ్యవస్థల్లో నవి. శుద్ధమాయి. ఈకులపద్ధతి యెంతకెళ్లగా వాళ్లపైపే దేశం అంత త్వరలో కాపుడుచున్నది ప్రజ్ఞాసమాజపక్షులు చెప్పుకొనిరి.

సాయంత్రమైనది. అనుదరవర్గమతో పంతులు రాజామణి యింటికివచ్చెను. ఆయనకు రులయిం దొడ్డపై యున్న ప్రకాశమును నవికెలు జలపమాడించి అలంకరించి యెత్తుడ పెండ్లిపేట వేయుచుటకో అక్కడికి సమీపమున నున్న గదిలో నుండిరి. పంతులు వీధి గుమ్మమున నిలిచి వచ్చిన పెద్దల కందరికి ప్రాగతి మిచ్చెను.

జిల్లాజడ్జీ, మజిలేట్టను, కాలేజీప్రిన్సిపలు, తహసీల్దారు, మాజిస్ట్రీలు, కోర్టుమున్సిఫులు, సబ్జడ్జీ, పోలీసుపెద్దకోర, చిన్నదొరసర్కిల్ ఇనస్పెక్టరు, కొందరు స్కూలుగు, రావబహదూరులు, పెద్దల సంపాదనతో తమవుమన్నుల లనిపించుకొనుచున్న నిర్వాయపారులు, మున్నగువారు కేకులు లచ్చిరి. వాలుగెడ్డకంటి కనుసదని పదిగాయెను; గాని లేవన్న అందరును వీధిలోనికి వచలిరి.

పేరుమ్మన యుపన. పంతులు [illegible] పంతులు రావాలి రంగనాయి కుచెప్పి [illegible] పెద్దలారుగు కుచెప్పి [illegible] కాకేయుచ్చి రంగనాయి కెలర మాట్లాడు [illegible] పంతులు మిన్నగున్నారు; మంగళవాద్యములు [illegible] కొనెను. కొనెను "జయజయ" అనిరి, [illegible] కైలి. కొందరు అక్షగ్రహణిరి. కొందరు అరిరి కొందరు నవ్వుచైరి. కొందరు, [illegible] యలు పంతులుగ్రుచుచుకు కొనుచూ [illegible] కనిపలు చెప్పుకొనిరి.

యుద్ధసమయమున యుక్తిశీలి [illegible] పులన్నియు మరిచెను. నానలు [illegible] మంగళహారతి యిచ్చుటకు పంతులు [illegible] దీసి చదివిలో నున్న తొనసములమీద కూర్చు [illegible] గిన పరశయము [illegible] కొనెను. [illegible] ప్రకాశ యిచ్చు చెప్పెను.

"ఆంధ్రకవిచరిత్రలో ఈనిమయం ప్రత్యేక [illegible] లో వర్ణించబడ్డాడు. ఈవివాహాంతల్లు కంపుచుగా [illegible] కోరిక కలిగింది. ఈవివాహాంతయ్యం పు [illegible] అంతా పంతులుగారు భాగానిచ్చెన్నారు. [illegible] సమయములో వారుయుగుకొనక పోయినట్లో [illegible] లో మాతేవాధ్యాయుని ప్రారంభించనేపిన [illegible] సంధిపాకపరంగా పూపోయిన్నదుమను. తల్లులు [illegible] అనికేరంగల్లు యీజాతిలో యింకా యిలాంటివి [illegible] చాలామంది చెడిపోతున్నారు. పంగతులన్నీ [illegible] ధిస్తే యేకార్యమూడా తలపిడ్డన్నే పాడుచేసుకో [illegible] సాహసించలేదు. దీనికంతకీ అగ్రజాతుల పాన్నాళ్ళ [illegible] బౌద్ధాన్యోంతా కారణాన్నాన్నాయి. మీ [illegible] లోవుండే ఆచారాలు యిప్పుడు చాలావద్దు [illegible] శాస్త్రాలకీ, ప్రపంచపద్ధతికీ నూడా దూర [illegible] వున్నాయి. ఈసందర్భ తెలిసికోవడం నాకు [illegible] సంస్థాన్ని మంచిదారిలో నడిపుటానికోసం [illegible] యెత్తుగాను. ఈవిషయంలో ఆంధ్రకేశరిగార్లు [illegible] వీరేశలింగం పంతులుగారే కనుపడుతున్నారు. వారి [illegible] విద్వాంసులూ, కవులవారూ, సంగీతజ్ఞా [illegible]

[illegible]పుగా చరిత్రవారూ, దేశసేవాయో [illegible] [illegible] నిలాలో [illegible] పుంచ [illegible] యీశ్వరుంచేశాన్నా [illegible] వారిలాగా [illegible] [illegible] పెద్దలవారు పురుషులూ [illegible] కనుకుమన్నారు. వారిదాగా కొంచెం [illegible] కాకేయుచ్చి రంగనాయి కెలర మాట్లాడు [illegible] పంతులు మిన్నగున్నారు; మంగళవాద్యములు [illegible] కొనెను. కొనెను "జయజయ" అనిరి, [illegible] కైలి. కొందరు అక్షగ్రహణిరి. కొందరు అరిరి కొందరు నవ్వుచైరి. కొందరు, [illegible] యలు పంతులుగ్రుచుచుకు కొనుచూ [illegible] కనిపలు చెప్పుకొనిరి.

యుద్ధసమయమున యుక్తిశీలి [illegible] పులన్నియు మరిచెను. నానలు [illegible] మంగళహారతి యిచ్చుటకు పంతులు [illegible] దీసి చదివిలో నున్న తొనసములమీద కూర్చు [illegible] గిన పరశయము [illegible] కొనెను. [illegible] ప్రకాశ యిచ్చు చెప్పెను.

"ఆంధ్రకవిచరిత్రలో ఈనిమయం ప్రత్యేక [illegible] లో వర్ణించబడ్డాడు. ఈవివాహాంతల్లు కంపుచుగా [illegible] కోరిక కలిగింది. ఈవివాహాంతయ్యం పు [illegible] అంతా పంతులుగారు భాగానిచ్చెన్నారు. [illegible] సమయములో వారుయుగుకొనక పోయినట్లో [illegible] లో మాతేవాధ్యాయుని ప్రారంభించనేపిన [illegible] సంధిపాకపరంగా పూపోయిన్నదుమను. తల్లులు [illegible] అనికేరంగల్లు యీజాతిలో యింకా యిలాంటివి [illegible] చాలామంది చెడిపోతున్నారు. పంగతులన్నీ [illegible] ధిస్తే యేకార్యమూడా తలపిడ్డన్నే పాడుచేసుకో [illegible] సాహసించలేదు. దీనికంతకీ అగ్రజాతుల పాన్నాళ్ళ [illegible] బౌద్ధాన్యోంతా కారణాన్నాన్నాయి. మీ [illegible] లోవుండే ఆచారాలు యిప్పుడు చాలావద్దు [illegible] శాస్త్రాలకీ, ప్రపంచపద్ధతికీ నూడా దూర [illegible] వున్నాయి. ఈసందర్భ తెలిసికోవడం నాకు [illegible] సంస్థాన్ని మంచిదారిలో నడిపుటానికోసం [illegible] యెత్తుగాను. ఈవిషయంలో ఆంధ్రకేశరిగార్లు [illegible] వీరేశలింగం పంతులుగారే కనుపడుతున్నారు. వారి [illegible] విద్వాంసులూ, కవులవారూ, సంగీతజ్ఞా [illegible]

[illegible]పుగా చరిత్రవారూ, దేశసేవాయో [illegible] [illegible] నిలాలో [illegible] పుంచ [illegible] యీశ్వరుంచేశాన్నా [illegible] వారిలాగా [illegible] [illegible] పెద్దలవారు పురుషులూ [illegible] కనుకుమన్నారు. వారిదాగా కొంచెం [illegible] [illegible] పంతులు మిన్నగున్నారు; మంగళవాద్యములు [illegible] [illegible] కైలి. [illegible] అక్షగ్రహణిరి. [illegible] అరిరి [illegible] నవ్వుచైరి. [illegible] యలు పంతులుగ్రుచుచుకు [illegible] కనిపలు చెప్పుకొనిరి.

[illegible] పులన్నియు మరిచెను. నానలు [illegible] మంగళహారతి యిచ్చుటకు పంతులు [illegible] దీసి చదివిలో నున్న తొనసములమీద కూర్చు [illegible] గిన పరశయము [illegible] కొనెను. [illegible] ప్రకాశ యిచ్చు చెప్పెను.

"ఆంధ్రకవిచరిత్రలో ఈనిమయం ప్రత్యేక [illegible] లో వర్ణించబడ్డాడు. ఈవివాహాంతల్లు కంపుచుగా [illegible] కోరిక కలిగింది. ఈవివాహాంతయ్యం పు [illegible] అంతా పంతులుగారు భాగానిచ్చెన్నారు. [illegible] సమయములో వారుయుగుకొనక పోయినట్లో [illegible] లో మాతేవాధ్యాయుని ప్రారంభించనేపిన [illegible] సంధిపాకపరంగా పూపోయిన్నదుమను. తల్లులు [illegible] అనికేరంగల్లు యీజాతిలో యింకా యిలాంటివి [illegible] చాలామంది చెడిపోతున్నారు. పంగతులన్నీ [illegible] ధిస్తే యేకార్యమూడా తలపిడ్డన్నే పాడుచేసుకో [illegible] సాహసించలేదు. దీనికంతకీ అగ్రజాతుల పాన్నాళ్ళ [illegible] బౌద్ధాన్యోంతా కారణాన్నాన్నాయి. మీ [illegible] లోవుండే ఆచారాలు యిప్పుడు చాలావద్దు [illegible] శాస్త్రాలకీ, ప్రపంచపద్ధతికీ నూడా దూర [illegible] వున్నాయి. ఈసందర్భ తెలిసికోవడం నాకు [illegible] సంస్థాన్ని మంచిదారిలో నడిపుటానికోసం [illegible] యెత్తుగాను. ఈవిషయంలో ఆంధ్రకేశరిగార్లు [illegible] వీరేశలింగం పంతులుగారే కనుపడుతున్నారు. వారి [illegible] విద్వాంసులూ, కవులవారూ, సంగీతజ్ఞా [illegible]

[illegible]

[illegible]

ఈశ్వరోపాలంభము

వాదిత్ల పెంకిట్రావుగారు

సతతంబు స్వాంతేష్టమున్న పి భవిష్యచ్చింత, [illegible],
స్మరణమైనోలెను, [illegible] నిమా
గతులల్ భాష్యము [illegible] నీ! రేపు మా
బ్రతుకేగానమ[illegible] దేవా! సద్వేశ్వరా!

మ. జగమెల్లం బుడు [illegible] నిరాధారాంధులు భిన్నా
ర్థంబు [illegible] నీకు [illegible]? నీవాణియలోకంబులి
ట్లగవాల్లుబడి [illegible]? తే [illegible]? కానివో
నగుబా [illegible] సద్వేశ్వరా!

శా. మాకష్టాలకు [illegible] నీవో [illegible]
మీకర్మంబులెకాని నేనపుడు నేమీ చేయలేనందువా
నీకు న్నాకును భేద మెందుగలదో? [illegible] నీ
లోకంబుకు [illegible] సద్వేశ్వరా!

శా. మాయాధ్యక్షా [illegible] గోరియును [illegible] పూజ్యంబా? [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible] ? [illegible]
[illegible] సద్వేశ్వరా!

నాలంద విశ్వవిద్యాలయము

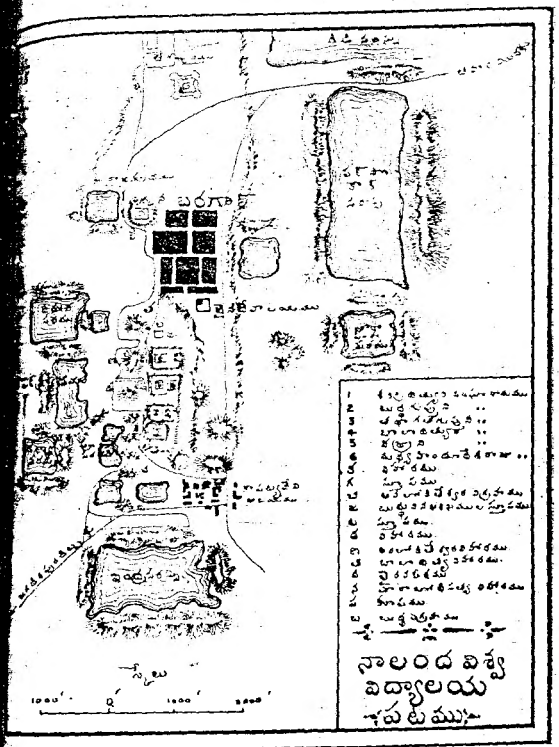

పటము ౧